

ANSÖKAN ATTRAKTIONSKRAFTSMEDEL FÖR MARIEHAMNS CENTRUM

Inledning

Med målet att bli Årets stadskärna i Finland 2024 har City Mariehamn tagit fram en plan med förbättringar i centrum som ska komma alla tillgodo, både de som bor, arbetar och/eller besöker stadskärnan.

Organisationen Levande citykärnor (Kaupunkikeskustat) i Finland

Levande citykärnors huvudsakliga arbete går ut på att stötta medlemmarna i deras arbete med att kontinuerligt utveckla stads- och kommuncentrum till att bli mer levande, bekväma och konkurrenskraftiga. Organisationen är rikstäckande och erbjuder en kompetens och ett nätverk där medlemmar hämtar kunskap, utbyter erfarenheter och visar på framgångsfaktorer.

Organisationen grundades 1997 och har i dag 100 anslutna städer som medlemmar. Samtliga medlemsstäder jobbar aktivt med utvecklingen av sina respektive citykärnor.

City Mariehamn är nu medlem i organisationen efter att Dan Ferna och Anders Ekström träffat VD Pokko Lemminkäinen under en dag i Helsingfors i juni. Dan har också deltagit i en tvådagars årskonferens som hölls i Björneborg under augusti.

Medlemsavgiften för städer med färre än 15 000 invånare är 550€ per år.

Så utses Årets stadskärna i Finland

En jury utser varje år staden som gjort störst förflyttning under ett antal år utifrån sitt eget utgångsläge. Vinnarstaden kommuniceras ut i början av kommande år.

Jury 2019:

Handelsexpert Matti Mare, ordförande
Arkitekt Aulis Tynkkynen (offentlig förvaltning)
Pasi Kauppinen (stadsföreningar)
Lasse Yrjinä (fastigheter)
Arkitekt Maarit Pimiä (representant för vinnare 2018)
Verkställande direktör Pokko Lemminkäinen, sekreterare

Vad som krävs för att bli Årets stadskärna i Finland

För att bli årets stadskärna krävs det ett kontinuerligt arbete med utveckling och nysatsningar som gör skillnad för både medborgare och besökare i staden. En tydlig samverkan som sträcker sig över tid mellan de lokala aktörerna såsom näringsidkare, fastighetsägare, staden, kulturen, restauranger, hotell, turism-, besöks- och rekreationsnäringarna, ideella organisationer, invånare med flera ska etableras. Det ska också säkerställas att detta arbete fortlöper även efter att staden erhållit utmärkelsen.

Staden ska årligen kunna påvisa investeringar som kommer medborgare och besökare tillgodo. Detta i form av fysiska nysatsningar som syns, förändrar och förbättrar stadens centrum.

Som verktyg för att mäta utvecklingen i stadskärnan görs en Livskraftsmätning vilken uppdateras årligen.

Livskraftsmätning

Livskraftsmätning av ett centrum är en undersökning som är ett redskap och en grundförutsättning för att kunna jämföra Mariehamn med övriga städer som ingår i den finska stadskärneorganisationen. Metoden är framtagen och utvecklad tillsammans med organisationen och används av samtliga städer som aspirerar på titeln årets stadskärna i Finland.

Med hjälp av metoden mäter man livskraft i centrum och begränsar det levande centrumområdet. En årlig uppdatering av informationen genomförs för att kunna jämföra utvecklingen med övriga städer i Finland. Observera att varje stad utgår från sin "nollmätning" och ska utifrån den påvisa störst utveckling.

Cirka 50 städer i Finland är aktiva inom organisationen Levande stadskärnor och deltar i Livskraftsmätningen.

Grundpelarna i Livskraftsmätningen:

- Mätningen baserar sig på affärsutrymmens kartläggning och klassificering. Utvecklingen kan följas genom en årlig uppdatering av data
- Affärsutrymmenas grundklassificering grundar sig på verksamheterna i lokalerna: butiker, restauranger, vardagsverksamheter, renovering, säsongsöppet och tomma lokaler
- Endast lokaler som har en egen dörr till gatan eller till köpcentrum räknas med i mätningen
- Antalet butiker och restauranger som har öppet på lördagar ställt mot antalet verksamheter totalt indikerar centrumområdets livskraft
- Kontor och övriga vardagsverksamheter är neutrala i livskraftsmätningen
- Tomma lokaler minskar livskraften
- Ett kompakt centrum är resurssmart och förbättrar konsumentens upplevelse

Tabellen nedan visar följande:

Centrumets livskraftsindex =

$$\frac{\text{Butiker + restauranger - tomma lokaler}}{\text{folkmängd}}$$

Centrumets täthetsstal =

$$\text{Heta affärer} / \text{centrumområdets area}$$

Heta affärer (-%) =

$$\text{Butiker + restauranger} / \text{samtliga lokaler}$$

Restaurang (-%) =

$$\text{Restauranger} / \text{alla heta affärer}$$

Tomma lokaler (-%) =

$$\text{Tomma lokaler} / \text{samtliga lokaler}$$

Centrum 2019	Livskraftsindex	Tätetstäl	Heta affärer -%	Restaurang -%	Tom -%
Helsingfors	2,886	8,37	63,46	35,08	5,45
Tammerfors	3,711	5,61	60,71	36,27	10,41
Uleåborg	1,753	4,20	53,33	34,20	9,56
Åbo	3,388	5,02	54,88	31,33	11,49
Jyväskylä	1,768	4,48	49,04	34,23	13,25
Lahtis	2,636	4,63	45,68	0,32	11,85
Kuopio	2,176	4,19	43,47	33,22	5,99
Björneåberg	2,026	4,39	39,63	32,42	12,85
Kouvola	1,292	3,04	41,69	35,58	13,30
Joensuu	2,170	3,51	49,66	30,88	12,13
Villmanstrand	2,854	3,23	50,52	33,22	14,16
Tavastehus	2,792	3,37	52,38	26,45	11,26
Vasa	3,696	3,95	55,47	32,18	7,49
Seinäjäki	2,633	2,60	51,63	33,68	7,61
Rovaniemi	3,346	4,42	50,42	33,33	6,93
St. Michel	2,816	2,38	44,55	27,78	6,44
Kotka	2,170	3,64	44,44	33,97	10,83
Salo	2,334	3,08	48,85	26,04	17,05
Borgå	3,540	3,91	58,58	27,27	6,21
Karleby	2,995	2,50	46,12	25,51	12,47
Lojo	2,279	3,57	49,80	28,46	6,07
Hyvinge	3,718	2,72	48,52	28,70	12,03
Vanda - Dickursby	3,572	2,21	57,14	34,66	8,44
Träskenda	2,465	2,16	48,10	26,32	5,49
Nyslot	1,519	2,90	39,53	23,93	21,28
Torneo-Haparanda	2,747	1,25	37,72	27,63	15,88
Riihimäki	2,287	3,36	40,36	35,14	16,00
Imatra	1,832	2,31	42,58	32,58	18,18
Reso*	1,438	1,30	40,17	34,04	10,26
Idensalmi	3,597	2,23	42,48	27,43	12,78
Kemi	2,900	1,44	40,53	27,10	16,67
Heinola	2,604	3,02	39,11	20,25	13,86
Jakobstad*	6,353	2,98	65,69	23,13	5,39
Nädendal	2,108	2,14	41,28	31,11	4,59
Pieksämäki	1,647	1,67	36,07	27,27	19,13
Loimaa	2,247	2,03	41,50	29,51	13,61
Nystad	3,509	2,05	39,54	27,94	8,14
Kalajoki	3,406	n/a	43,22	21,57	6,78
Mariehamn	6,266	2,26	50,93	26,36	4,17
Mänttä-Vilppula	2,738	n/a	39,60	20,00	10,89
Somero	3,962	n/a	44,26	16,67	14,75
Medeltal (n=41)	2,834	3,21	47,14	28,60	11,00

Engagerade och framåtsträvande verksamheter som jobbar tillsammans

Utöver ovanstående ska staden i sin ansökan också kunna påvisa att samarbetet mellan näringsidkare, fastighetsägare, staden och övriga intressenter pågår och utvecklas. Till exempel ska City Mariehamn påvisa en positiv utveckling vad gäller antalet medlemmar och ett växande engagemang för att utveckla centrum vad gäller tillgänglighet, service och utbud.

Föreslagna förbättringar i centrum

City Mariehamn har tagit fram förslag på förbättringar i centrum. Dessa förslag har utarbetats utifrån en grund där mixen ska innehålla allt från fysisk aktivitet för välmående och social samvaro till praktiska förbättringar såsom att enklare hitta till centrum. Förslagen beskrivs närmare efter översikten.

Översikt och kalenderår

<p>2020</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hälsosam inomhusluft 	<p>2021</p> <ul style="list-style-type: none"> • Starkare tillsammans • Hitta till City • Skridskobana 	<p>2022</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sommardekorationer • Vinterbelysning 	<p>2023</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lekplatser • Grönt som sprider glädje • Ansökan till Årets stadskärna 	<p>2024</p> <p>Årets stadskärna i Finland</p>
---	--	--	--	---

1. Hälsosam inomhusluft 2020/2021

Flertalet undersökningar visar att vi människor presterar sämre i lokaler med dålig luft. Det finska företaget Naava har genom att använda studier genomförda av NASA som grund för utvecklingen av sina unika växtväggar. Dessa väggar är cirka 90 gånger mer effektiva än en traditionell växtvägg.

Personer som vistas i lokaler med Naavas växtväggar har lättare att fokusera och att hålla en hög energinivå. Studier visar att kunder stannar längre i butikslokaler där Naavas lösningar finns på plats. Vilket i sin tur bidrar till högre försäljning.

City Mariehamn har anordnat ett webinar med Naava och intresserade företag. Kontaktuppgifter har förmedlats mellan dem och varje enskild näringsidkare och fastighetsägare tar själva initiativet till eventuell installation av Naavas produkter.

Sammanfattningsvis

- 90 ggr mer effektiva än en vanlig växtvägg
- Lämpliga för alla inomhusmiljöer
- Flera verksamheter i centrum har visat intresse
- Enskild verksamhet/fastighetsägare tar kostnaden

Ansvarsfördelning:

City Mariehamn har genomfört ett webinar med Naava och fastighets- och näringsidkare på Åland. CM ansvarar för att kontaktuppgifter förmedlas till intresserade.

2. Starkare tillsammans 2021/2022

Genom att erbjuda ett kostnadsfritt medlemskap i City Mariehamn år 2021, mot att medlemsföretaget arbetar engagerat för utvecklingen av centrum, och även år 2022 då de betalar ordinarie medlemsavgift. Det ger en ökad tillströmning av medlemmar vilket gör City Mariehamn mer relevant och ger högre igenkänning bland invånare på Åland och besökare utifrån.

Besökare får fler anledningar att följa våra kanaler såsom webb och sociala medier. Vi får en tydligare kommunikation genom att samtliga verksamheter står bakom den. Vi blir ETT CENTRUM istället för att City Mariehamn är EN DEL av det.

Genom att ta fram ett "Starkare tillsammans"-paket, som vi lanserar till verksamheterna i centrum, blir incitamenten till att delta många fler och starkare än ett ordinarie "medlemsår". Vi bygger paketet på framgångsfaktorerna som flera svenska städer tydligt påvisat i sin utveckling. Framgång bygger i princip uteslutande på engagemang, stor uppslutning och samarbete med ett tydligt gemensamt mål. I och med att vi har Årets stadskärna 2024 som ett tydligt mål för staden är det givet att bygga "Starkare tillsammans" som en del av satsningen.

Erbjudandet till verksamheterna om ett kostnadsfritt medlemskap 2021 ger också verksamheterna möjlighet att delta i fler evenemang under året. Evenemangen har varit mycket viktiga för besökstalen i centrum under andra halvåret 2020.

I erbjudandet för 2021 ingår också att verksamheterna förbinder sig till medlemskap för 2022 då de betalar ordinarie medlemsavgift.

Vi genomför en "nystarts-festival" (arbetsnamn) när pandemin är över och alla restriktioner är borta. Vi engagerar hela centrum men vänder oss till hela Åland.

Tidplan

Januari – Beslut, kommunikationsmaterial & information

Februari – Kampanj för evenemang

Mars – Kampanj för engagemang

Juni – Utvärdering första halvåret

December – Utvärdering helår

Efter pandemin – "Nystarts-festival"

Ansvarsfördelning

City Mariehamn genomför och rapporterar till staden

Deltagande

City Mariehamn

Mariehamns stad

Fastighetsägare

Näringsidkare

Informerade

Landskapet

Investering

37 500 euro

3. Hitta till city 2021

Många av oss har någon gång fått frågan "Hur hittar jag till centrum?" av en förstagångsbesökare som anlänt till färjeterminalen och därifrån tagit en promenad utan att riktigt veta vägen till Mariehamns centrum. Att tydligt visa gångvägen till centrum är en given del av målet att bli Årets stadskärna.

För att hitta till Mariehamns centrum och samtidigt få uppleva konst förordar vi en "skyltserie" som har ett åländskt tema framtaget av en på ön verksam konstnär. Detta arbete stäms kontinuerligt av med infra och stadsarkitekten.

Genom att använda ett material såsom polykarbonat eller glas ges möjligheten till mer "levande" verk med bakkelysning som ger ett djup och kan skifta i nyans/färg genom LED-lampor.

Tidplan

Januari – Uppstart arbetsgrupp. Klart med tecknare/konstnär

Februari – koncept klart

Feb-april – produktion

Maj – uppsättning/montering av skyltar

Ansvarsfördelning: City Mariehamn kallar till möte som hålls i januari 2021. Infra äger frågan gällande beslut av utformning av fästnanordning och skyltarna och även montering.

Deltagande:

City Mariehamn
Infra
Mariehamns stad/stadsarkitekt
Kulturen

Informerade

Fastighetsägare
Näringsidkare
Landskapet

Investering

25 000 euro

4. Skridskobana 2021

Med en skridskobana centralt placerad blir Mariehamn mer levande under fler timmar av dygnet och får en naturlig samlingsplats som bidrar till möten mellan människor, rörelse, skratt och motion.

Placeringen av skridskobanan sker på torget mot Strandgatan. Ytan är 9x25 meter plus en skateway (halvcirkel) som är totalt 60 meter. Skridskobanan blir en given och sammankopplande del av Torggatan och Strandgatan och vidare till Självstyrelseparken vilket gör att det området får mer liv under vinterhalvåret. Skridskobanan erbjuder gratis skridskoåkning dygnet runt.

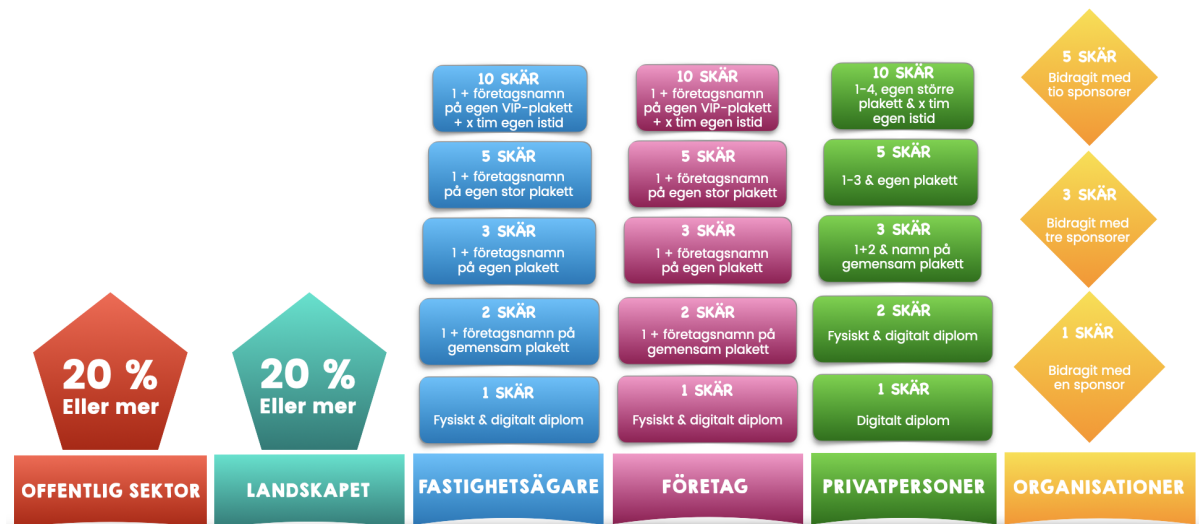
Skridskobanans "skateway" möjliggör utsmyckning för aktuella teman såsom jul, Åland 100 eller andra passande evenemang och händelser. Denna halvcirkel ger även möjlighet till kulturevenemang, företag eller andra intresserade att boka och använda den för sin egna kampanj eller händelse.

För att inte inverka på torgets beläggning används en teknik som består av frysmattor som läggs ut på platsen. Även övriga delar är "ovan jord" vilket gör att en åverkan på torget uteblir. Detta är en etablerad metod och används av fler stadskärnor i Sverige. Skridskobanan kan anläggas när temperaturen ligger runt fem grader plus eller kallare. Den behåller isen upp till tio plusgrader och klarar toppar på upp till 15 grader under dagtid.

För uthyrning av skridskor och hjälmar görs ett samarbete med lämplig verksamhet i anslutning kring torget. Verksamheten sköter då in- och utlämning av utrustning samt tar en hyresavgift.

För att många ska känna sig delaktiga i skridskobanan görs en crowdfunding där vi vill få med företag, fastighetsägare, organisationer och privatpersoner. Till det läggs även finansiering från Mariehamns stad och landskapet. Med många delaktiga blir det ett starkt engagemang kring skridskobanan som även bidrar till att den nyttjas i större utsträckning.

Crowdfundingen startar under andra halvan av januari och pågår till sista mars. Alla som bidrar, oavsett summa, får ett digitalt diplom med sitt namn eller företagsnamn på. Beroende på storleken av bidraget finns olika "trappsteg" där innehållet ger mer utifrån summa. För att hålla fast vid skridskotemat klassificeras bidragen från 1-10 skär.

Tidplan

Januari-mars crowdfunding

April – beställning av skridskobanan

Maj – signera avtal med leverantören

November – 7 dagar installation

Premiär! Julgatans öppnande 2021

Ansvarsfördelning:

City Mariehamn leder gruppen och ansvarar för att berörda parter får relevant information i god tid

Deltagande:

City Mariehamn

Infra

Mariehamns stad

Fastighetsägare

Näringsidkare

Informerade

Landskapet

Investering

240 000 euro

5. Sommardekorationer 2022

Ljus och dekorationer i det offentliga rummet har en viktigare roll än någonsin, även under sommarhalvåret. Smyckade gator visar omtanke om människor och stöttar lokala butiker, restauranger och övriga verksamheter. Det stärker också förutsättningarna för att vara den där mysiga destinationen som många vill besöka om och om igen. Dekorationerna i centrum ger också mer liv till stora evenemang såsom Åland 100 och Tall Ships Races. Sommardekorationer lyfter centrumets uttryck och gör det mer trivsamt och vi får fler positiva besökare i staden.

Med dekorationer i form av vindsnurror i åländska färger knyter vi an till vindar och havet. Dessa kompletteras med färgglada "fjärilar" som fästs i lyktstolpar och träd längs Torggatan.

Tidplan

Juni (2021) – besök av leverantör
September (2021) – beslut kring enheter
Oktober (2021) – order läggs
April (2022) – leverans
Maj (2022) – montering

Ansvarsfördelning:

City Mariehamn leder gruppen och ansvarar för att tidplan och informationsflöde hålls

Deltagande:

City Mariehamn
Infra
Stadsarkitekt
Fastighetsägare
Näringsidkare

Informerade

Landskapet

Investering

55 000 euro

6. Vinterbelysning 2022

För att sprida ljus över hela vinterhalvåret har många städer frångått specifik julbelysning till att istället använda belysning som kan vara i bruk från hösten till senvintern. Med vinterbelysning får vi mer ljus och en positivare känsla i centrum under samtliga mörka månader. Det bidrar även till en ökad säkerhet vid tidigare ljussvaga platser.

Enheter

Stor ljusstjärna över korsningen Nygatan/Torggatan
Stjärnhimmel över Torggatan
Ljusdroppar i träden längs hela Torggatan
Lysande rådjur vid torget
Lysande julgranar på Torggatan (julperioden)
Plus ytterligare enheter

Tidplan

Juni (2021) – besök av leverantör
Januari (2022) – beslut kring enheter
Februari (2022) – order läggs
September (2022) – leverans
Oktober (2022) – montering

Ansvarsfördelning:

City Mariehamn leder gruppen och ansvarar för att tidplan och informationsflöde hålls

Deltagande:

City Mariehamn

Infra
Stadsarkitekt
Fastighetsägare
Näringsidkare

Informerade
Landskapet

Investering
120 000 euro

7. Lekplatser 2023

Mariehamns centrum behöver fler attraktiva lekplatser som ett komplement till det övriga utbudet. Barnfamiljer är en av flera viktiga målgrupper för verksamheterna i centrum. Genom att sätta ett tema för lekplatsen vid torget kan vi på ett naturligt sätt installera fler "satelliter" i form av mindre ytor med lekmöjlighet. Vi får då ett mer spännande och rörligare centrum för barnen. Förslagsvis på Torggatan, i närheten av biblioteket och vid Centralapoteket. Ett maritimt tema ger kopplingar till Åland och blir en naturlig del av stadsbilden.

"Huvudlekiparken" vid torget kompletteras med aktiviteter för vuxna i form av boule, schack och pingisbord i betong.

Lekplatserna ska vara säkra, locka till lek och vara miljövänliga när det gäller material och underlag.

Tidplan (preliminär)

Januari (2021) – City Mariehamn och grupp inom staden träffas

Mars (2022) – beslut kring enheter

April (2022) – order läggs

Mars (2023) – leverans

April (2023) – montering

Ansvarsfördelning:

City Mariehamn och Mariehamns stad samarbetar och leder gruppen.

Deltagande:

City Mariehamn

Infra

Mariehamns stad/stadsarkitekt

Fastighetsägare

Näringsidkare

Investering
125 000 euro

8. Grönt som sprider glädje 2023

Mer grönt i centrum ger en trevligare stadsbild och kan med rätt utformning även bidra till att beonde och turister använder dem som bakgrund till sina selfies och delar dessa i sina sociala medier. Det vill

vi ta tillvara på och ser därför att centrum fylls av gröna konstverk med formen av djur och aktuella fysiska händelser såsom skulpturer, färgade höbalar och annat som drar blickar till sig.

Passande platser för detta är utefter Esplanaden, gräsytan vid torget och i stadshusparken. Även de urbana möblerna på Torggatan kan utsmyckas med mindre gröna konstverk.

Finns tillgång till snö och is skapas snö- och/eller isskulpturer vintertid.

Ansvarsfördelning:

City Mariehamn leder gruppen och ansvarar för att tidplan och informationsflöde hålls

Deltagande:

City Mariehamn

Trädgårdsarkitekt

Infra

Mariehamns stad/stadsarkitekt

Fastighetsägare

Näringsidkare

Informerade

Landskapet

Investering

60 000 euro

Sammanfattning

2020	2021	2022	2023	2024
<ul style="list-style-type: none">• Hälsosam inomhusluft	<ul style="list-style-type: none">• Starkare tillsammans• Hitta till City• Skridskobana	<ul style="list-style-type: none">• Sommardekorationer• Vinterbelysning	<ul style="list-style-type: none">• Lekplatser• Grönt som sprider glädje• Ansökan till Årets stadskärna	Årets stadskärna i Finland

BUDGET

Stärkande inomhusluft	0
Starkare tillsammans	37 500
Hitta till City	25 000
Skridskobana	240 000
Sommardekorationer	55 000
Vinterbelysning	120 000
Lekplatser	125 000
Grönt som sprider glädje	60 000
Drift 5 år	125 000
Totalt	787 500